

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 24 februari 1902, kl. 1 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af
60 § konkurslagen.*

Till förberedande behandling af lagutskottet har hänskjutits en af herrar *J. A. Lundahl* och *C. A. Trolle* inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 26, hvori anförts följande:

»Uti 60 § 1 mom. konkurslagen meddelas föreskrifter rörande de grunder i fråga om röstberäkning, hvilka skola tillämpas vid val till gode män eller sysslomän i konkurs, äfvensom vid beslut i andra mål, som röra förvaltningen af gäldenärs bo. Derefter heter det i 2 mom. af samma paragraf: »Menar någon borgenär eller gäldenären, der hans rätt kan vara af beslutet beroende, att detsamma olagligen tillkommit, ege deröfver hos rätten — — besvär anföras.»

De beslut, hvarom i denna paragraf är fråga, äro af den art, att de kunna ha fattats vid sammanträde antingen inför domaren (i stad rätten) eller inför rättens ombudsman. Det förra gäller i fråga om val till gode män, och det senare beträffande frågor, som röra konkursboets förvaltning. Beträffande åter val till sysslomän, kan detta enligt konkurslagen hållas såväl inför domaren, hvilket väl också i allmänhet torde vara fallet, som äfven inför rättens ombudsman.

Om af ifrågavarande lagrum tydligt framginge, att det endast afsåge klagan öfver sådana beslut, som fattats inför rättens ombudsman, vore deremot intet att anmärka. Men så allmänt affattadt som stadgandet är, ger det i hvarje fall anledning till den uppfattning, att det utan åtskilnad

Bih. till Riksd. Prot. 1902. 7 Saml. 12 Häft. (N:is 13 o. 14.)

bör tillämpas på hvarje beslut af omförmälda beskaffenhet, oafsedt den ordning, hvari det tillkommit. Under förutsättning att icke under tiden något tjensteombyte egt rum, kommer således å landet samme person, som meddelat det öfverklagade beslutet, sedermera att i egenskap af rättens ordförande pröfva den deröfver förda klagan.

Olämpligheten häraf torde icke närmare behöfva framhållas. Men stadgandet, olämpligt i sig sjelft, blifver ännu betänkligare genom den motsägelse, hvari det står till innehållet i 144 § konkurslagen, och hvaraf åter en ytterst osäker och vacklande praxis i fråga om dessa båda lagrum inbördes tillämpning blifvit följden. Med stöd af 144 § — och icke utan skäl, ehuru väl i uppenbar strid mot ordalydelsen i 60 § 2 mom., sådant det nu är affattadt — har man nemligen velat förfäktat, att den i sistnämnda lagrum stadgade ordning för besvärns anförande vore tillämplig endast för så vidt beslut, hvarom fråga är, fattats inför rättens ombudsman. Såsom skäl för rättigheten af denna lagtolkning har man naturligtvis ej underlåtit att anförat den ofvan påpekade olägenheten deraf, att beslut, meddelade af domaren, underkastas den i 60 § 2 mom. föreskrifna ordning för besvärns anförande.

Om någonsin bristande tydlighet i gifna lagbestämmelser äro till men och olägenhet, måste detta uppenbart vara fallet, då tvekan gäller sjelfva den ordning, hvari ett beslut får öfverklagas. Och olägenheten häraf är så mycket större, som i förevarande fråga meningarne bland våra lagskipande myndigheter äro synnerligen delade. Det kan således inträffa, att en borgenär, som direkt hos vederbörande hofrätt klagat öfver ett godemans- eller sysslomannaval, utsätter sig för att få ärendet återförvisadt till vederbörande häradsrätt, hvarigenom onödig tidsutdrägt och ökade kostnader vållas. Varnad häraf, klagat han nästa gång hos häradsrätten. Men häraf kan följden blifva ännu betänkligare. Under åberopande af 144 § konkurslagen vägrar måhända häradsrätten att upptaga hans klagan till pröfning, och äfven om han hos hofrätten söker ändring, är det ingalunda säkert att sådan vinnes. För närvarande äro förhållandena verkligen sådana, att den, som vill vara mån om sin talans bevarande, gör rättast att så väl hos häradsrätten under åberopande af 60 § 2 mom. som ock direkt hos hofrätten under åberopande af 144 § anförat besvär.

Då således 60 § konkurslagen i dess nuvarande affattning kan leda till tidsutdrägt och ökade kostnader samt understundom äfven till rättsförlust, hafva vi ansett oss böra hemställa om en ändring i detta lagrum. I hvilken riktning denna enligt vår mening bör gå, framgår af det föregående.

För att bringa lagrummet i öfverensstämmelse med konkurslagens öfriga stadganden torde blott erfordras ett tillägg till detsamma, hvaraf uppenbart framgår, att den deri föreskrifna ordning för besvärers anförande endast är tillämplig, då det beslut, hvaröfver klagan skall föras, fattats vid sammanträde inför rättens ombudsman.

På grund af hvad sålunda anförts få vi hemställa,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att 60 § konkurslagen måtte erhålla följande lydelse:

Vid val till gode män eller sysslomän — — — säkerhet.

Menar någon borgenär, eller gäldenären, der hans rätt kan vara af beslutet beroende, att detsamma olagligen tillkommit; ege deröfver besvär anföras. Sådan klagan skall, derest beslutet fattats vid sammanträde inför rättens ombudsman, föras hos rätten, i stad inom fjorton dagar och å landet inom en månad; och förordne rätten — — — — — kommer.»

60 § konkurslagen lyder sålunda:

»Vid val till gode män eller sysslomän, så ock uti alla andra mål, som röra förvaltning af gäldenärs bo, gälle såsom beslut den mening, hvarom, bland närvarande borgenärer, de sig förena, hvilkas fordringar sammanräknade utgöra största beloppet, så framt dessa borgenärer jemte utgöra minst en fjerdedel af de röstande: kan beslut på sådant sätt ej åstadkommas; varde yttrande inhemtadt af rättens ombudsman, och gälle den mening, han biträder. Ej må i frågor, som uppenbarligen röra endast en eller några borgenärs rätt, annan borgenär i omröstningen delta. Bevakar medgäldenär eller löftesman jemte borgenär samma fordran; ege de tillsammans röst, beräknad efter den fordran: kunna de sig ej förena; gälle borgenärens mening, der ej de andra honom utlösa eller för hans fordran ställa full säkerhet.

Menar någon borgenär, eller gäldenären, der hans rätt kan vara af beslutet beroende, att detsamma olagligen tillkommit; ege deröfver hos rätten, i stad inom fjorton dagar och å landet inom en månad, besvär anföras; och förordne rätten eller domaren, der så nödigt prövas, att öfrige borgenärer skola å sammankomst, som af rättens ombudsman utlyses, af besvären erhålla del för att å viss dag förklaring deröfver inför rätten afgifva, vid äfventyr, att ärendet ändå företagas skall: dock gånge, utan hinder af de anförda besvären, borgenärernas beslut i verkställighet, der ej förbud deremot från rätten eller domaren kommer.»

144 § i samma lag var enligt lagen den 14 juni 1888 af följande lydelse:

»Klagan öfver underrätts beslut i mål angående skyldighet för gäldenär att afträda sin egendom till konkurs eller angående fråga, som i 2 eller 4 kap. omförmäles, skall i hofrätt föras genom besvär.

Då domaren eller någon rättens ledamot vidtagit någon åtgärd eller meddelat något beslut i fall, der sådant enligt denna lag på honom ankommer, må klagan deröfver genom besvär hos hofrätt anföras inom den tid, som för besvär öfver underrättens i orten utslag är i lag stadgad; dock gånge beslutet ej dessmindre i verkställighet, der ej förbud deremot från hofrätten kommer.

Vill någon hos Konungen föra klagan öfver hofrätts beslut i mål, hvarom i denna paragraf sägs, göra det genom besvär, hvilka böra ingifvas inom hälften af den tid, som i 30 kap. 9 § rättegångsbalken stadgas, och fullgöra dervid det, som i 18 § af samma kapitel finnes föreskrifvet.»

Genom lagen om hvad iakttagas skall i afseende å införande af lagen om ändring i vissa delar af rättegångsbalken den 14 juni 1901 erhöll sistnämnda § följande ändrade lydelse:

»Då domaren eller någon rättens ledamot meddelat beslut i fall, der sådant enligt denna lag på honom ankommer, gånge beslutet utan hinder af förd klagan i verkställighet, der ej förbud deremot från hofrätten kommer.»

Lika med motionärerna finner lagutskottet den i 60 § 2:a stycket konkurslagen förekommande bestämmelsen angående ordningen för fullföljd af talan mot sådana beslut, som i denna paragraf afses, icke vara affattad med önskvärd tydlighet. Håller man sig till stadgandets ordalydelse, torde det nemligen ej kunna förnekas, att densamma snarast gifver anledning till den uppfattning, att besvär äfven öfver borgenärsbeslut, som fattats inför rätten, någon dess ledamot eller domaren, skola i första hand anföras hos rätten. Sådant lär emellertid icke vara åsyftadt och torde ej heller hafva i allmänhet tillämpats, om än, enligt hvad motionärerne omförmält, praxis synes hafva varit vacklande.

Det riktiga lär vara, att för besvär öfver borgenärsbeslut, hvilka i dylik ordning tillkommit, skall tillämpas hvad eljest gäller angående klagan öfver af domare, underrätt eller någon dess ledamot i konkursärende vidtagna åtgärder. Bestämmelserna härom innehöllos förut i 144 § konkurslagen. Sedan denna paragraf numera genom ofvanberörda promulgationslag erhållit ändrad lydelse, har man att söka gällande föreskrifter i ämnet dels i rättegångsbalkens allmänna stadganden angående fullföljd af talan mot underrätts beslut i tvistemål och ansökningsärenden, sådana dessa stadganden lyda enligt nämnda lag om ändring i vissa delar af rättegångs-

balken, dels ock i samma promulgationslags 5 §, som föreskrifver, att hvad i den nya lagen finnes stadgadt rörande fullföljd af talan mot allmän underrätts beslut skall ega motsvarande tillämpning i fråga om klagan öfver annan verldslig domstols eller myndighets beslut i mål, som enligt lag eller särskild författning må i allmän öfverrätt fullföljas och ej är att till utsökningsmål hänföra.

Utskottet, som alltså mot syftet i motionärernes framställning icke har något att erinra, finner sig emellertid icke böra förorda antagande af det i motionen framlagda lagförslag. Dels torde nemligen mot detsamma kunna anmärkas, att om 60 § konkurslagen erhöle den af motionärerna föreslagna lydelse, bestämmelse skulle komma att saknas rörande ordningen för fullföljd af talan mot borgenärsbeslut, som tillkommit vid sammanträden inför gode män eller sysslomän i konkurs. Angående sådana beslut torde fortfarande böra gälla samma regler som beträffande beslut, hvilka fattats inför rättens ombudsman. Dels vill det ock synas utskottet, som om man kunde ifrågasätta, huruvida af de ofvan angifna allmänna stadgandena om besvär, i hvilka man har att söka ersättningen för hvad 144 § konkurslagen i sin förutvarande lydelse innehöll, verkligen på ett fullt otvetydigt sätt framgår, att klagan öfver beslut, hvilka blifvit af domaren eller någon rättens ledamot i konkursärenden meddelade, skall fullföljas i samma ordning, som om talan mot allmän underrätts beslut är stadgadt. Den möjlighet till tvekan, som härutinnan torde förefinnas, utgör för utskottet en ytterligare anledning, hvarför utskottet icke vill tillstyrka Riksdagen att nu antaga något lagförslag i ämnet, utan anser lämpligast, att frågan öfverlemnas till Kongl. Maj:ts bedömande.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att Riksdagen måtte, i anledning af förevarande motion, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t tacktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser, som tydligt angifva, i hvilken ordning talan mot borgenärers beslut i konkursärenden må i olika fall fullföljas.

Stockholm den 24 februari 1902.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.
